

DERDE HOOFDSTUK.

OP DE HOEVE.

Intusschen zat Zannekin jammerend met zijn stervend kind in de armen. 't Bloed van zijn lieveling kleurde de lippen, die 't bleeke gelaat kusten... bloed druppelde op de borst, waartegen hij 't tenger lichaampje drukte.

— Martha! klonk het weer angstig.

Herkende 't meisje de stem?... Even toch vertrok het weer de oogleden, maar 't kon niet meer. En weldra was 't arm wicht uit zijn lijden verlost.

— Mijn Martha! gilte de ongelukkige vader. 't Waren rauwe kreten, die uit zijn keel hokten. Neen, ik kan haar niet missen... Ach, goede lieden, zegt mij, dat het niet waar is... zegt, dat Martha leeft. Zoo even liep ze nog nevens mij... en nu dood?... neen, neen!

Hein, de hutbewoner, legde zachtkens zijn hand op Zannekins schouder.

— Claes, moed... zei hij ontroerd.

— Neen, ze is niet dood, nietwaar Hein? Is de heelmanter er nog niet? Waar toeft hij zoo lang?

En de arme man wilde opstaan om hem zelf te halen.

— De heelmanter zal hier onmiddellijk zijn, Claes. Wees nu rustig, ge moet u kloek houden.

— Ja, ja... Marthatje toch!

Een nieuwe reeks van jammerklachten klonk door 't kammerke.

De heelmeeester trad binnen en boog zich over 't lijkje, dat nog altijd in de armen van den vader rustte.

— Hier vermag mijn kunst niets meer, zei hij kort.

— Wat zegt ge... wat! Ah! ge wilt mij niet helpen...

— Claes, uw kind is dood... vreeselijk gewond aan 't hoofd.

Een snijdende gil drong tot buiten door. Zannekin drukte zijn dochttertje tegen 't hart... Zijn wanhoop ontroerde ieder, perste de lieden op straat de tranen uit 't oog. Daar droegen de moeders hun jongste kind in de armen, de andere knapen en meisjes bij zich houdende, als wilden ze hun kroost voor gevaar behoeden. Daar balden stoere mannen de vuisten en mompelden verwenschingen. Daar stonden de kerelen en kerelinnen, die door de edelen genoemd werden lieden zonder gevoel, wier harte niet door aandoeningen bewogen werd, 't zij fierheid of schaamte, vreugde of smarte. Alsof een lange naam, een sierlijke wieg, een zijden kleed 't gemoed vormen, een mensch deugdzaam maken kunnen!

Zannekin scheen nu een groot kind. Radeloos blikte hij in de oogen van den heelmeeester, van Hein en diens vrouwe, als smeekend om hulpe, die niemand hem geven kon. Het hoofd klopte hem zoo vreemd, zijn lichaam schokte. Dan dacht hij aan zijn echtgenoot, aan de moeder, die ongeduldig wachtte met het avondeten.

— Greta! gilde hij. Greta... wie zal het haar zeggen!

— Wil ik gaan? vroeg de heelmeeester.

— Neen, neen... mijn plicht is het, van niemand anders dan van mij mag moeder het vernemen... Marthatje, Marthatje toch...!

Stillekens en teeder legde hij het kind op een kleed, dat de vrouwe der hut op den vloer gespreid en met wijwater besprenkeld had.

— Ik ga dan naar moeder... ik ga! stamelde de ongelukkige.

Als een gebroken man, gebogen en wankelend, strom-

pelde hij heen. 't Oog, dat altijd fonkelde, was dof nu, 't gelaat stond verwrongen.

— Menschen, Martha is dood... wat zal moeder zeggen! murmelde Zannekin, toen hij door de menigte ging.

Peyt wilde hem vergezellen, maar de arme vader weerde hem af kermend: «Laat mij alleen gaan, Jacob!»

Vrouw Zannekin, een schoone, blozende kerelinne, een koninginne op haar groote, bedrijvige hoeve had reeds verscheidene keeren aan de deur gekeken, of haar man en kind nog niet kwamen. De avonddich stond reeds meer dan een half uur gespreid.

De knechten lagen uit te rusten op het gras onder den hoogen perelaar, een weinig ongeduldig, omdat de honger hen kwelde. Maar niemand zou het gewaagd hebben de boerinne een opmerking te gaan maken, want, al waren de baas en de bazin de braafste menschen van Veurne-Ambacht, die hun ondergeschikten altijd goed en rechtvaardig behandelde, toch eischten ze gepasten eerbied van 't dienstpersoneel.

Inmiddels genoten de jongelingen van de zoete ruste. Alleen Sinco, de vijftienjarige koeknape, was niet vermoeid. Nu zat hij op den hooiberg, dan tusschen de takken van den vruchtboom, doch 't liefst scheen hij, met de beenen in de hoogte, op zijn handen te wandelen.

— Ginder komt de baas! zei Willem, de opperknecht. 't Is alsof mijn maag het ook weet, want ze houdt op met grommen. Alloh, jongens, toont u kloek en valt aan, bazin Zannekins pot is altijd wel bereid! Zie Sinco er maar op aan, pas vier weken is hij hier en die kapoen begint al te glimmen van vettigheid.

— Wat stapt onze meester raar, hij zwijmelt! riep Roe-lof, de stalbaas.

— H. Joseph! zou er wat gebeurd zijn... Ik zie Martha niet! kreet Willem verschrikt.

Hij liep haastig den boer tegemoet.

— Baas, wat scheelt u? vroeg de knecht angstig.

— Ze is dood... dood... met een vreeselijke wonde aan 't hoofd ligt ze bij Hein, mompelde Zannekin, als tot zichzelf sprekend.

Willem trok hem ruw bij den arm.

— Bij alle Heiligen ! versta ik u wel ? Waar is Martha ? hernam hij gejaagd. Ge zijt bebloed... Wat is er gebeurd !

— Marthatje, ach, Marthatje toch...ze is dood...

— Is Martha dood ! gilde Willem. Zijt gij zinneloos ? Is Martha dood... baas, spreek toch !

— En ik wilde haar helpen... ik kwam te laat... ze lag omver. Ach ! waarom liet ik haar los... 't is mijn schuld ! En wild sloeg de rampzalige vader zich met de vuist voor 't hoofd.

— Maar is 't dan toch waar ! Is Martha dood ? vroeg Willem half weenend, en dan zei hij vaster : Baas, zoo moogt ge niet bij de vrouwe komen.

Het woord « vrouwe » bracht weer leven in den armen man, die als een waanzinnige tegen de haag leunde.

— Moeder ! kreet hij. Neen, zij weet nog niets !

En eensklaps Willems beide handen vattende, brak hij in snikken los.

— Er is een schrikkelijk ongeluk gebeurd, vertelde hij nu meer geregeld. Martha werd door 't paard van een ridder getroffen, en zoo vreeselijk gewond, dat ze onmiddellijk in mijn armen stierf. Ze ligt nu in de hut van Hein Lampens... en dat moet ik aan Greta vertellen.

Groote tranen sprongen Willem in de oogen en de knecht beefde van diepe ontroering.

Ondertusschen waren ook de andere dienstboden genaderd, vreezende dat hun meester plotseling ziek geworden was.

— Martha is dood ! gilde de opperknecht. Omver gereden door een ridder ! Baas, wees toch voorzichtig tegenover de vrouwe, ge zoudt haar kunnen vermoorden met die afgrijselijke mare.

— Ik zal kloek wezen... ach! mijn kind, mijn lieveling! stamelde Zannekin.

De jongelingen stonden daar doodsbleek, elkander verstomd aanstarende.

Martha, 't vroolijke meisje, 't zonnetje der hoeve, de speelgenoot van jong en oud. Martha dood!... eensklaps weggemaaid... verdwenen voor altijd...

Niemand kon het gelooven en toch, was de wanhoop van den vader niet 't bewijs, dat men voor de gruwelijke waarheid stond?

De boerinne had de verdwijning der knechten bemerkt en kwam nu verwonderd naar buiten. Toen bemerkte zij haar man, en hevig schrok ze van zijn uitzicht. De moeder scheen alles te begrijpen, zonder dat men het haar vertelde. Ze drukte de hand op 't bonzend harte en riep wild:

— Waar is Martha! zeg, waar is Martha?

Nu moest Zannekin kloek zijn... hij, de echtgenoot, de vader, de sterkste. Maar waar bleven de woorden, waarmee hij voorzichtkens de vreeselijke tijding melden zou? Waar was zijn moed? Weenend viel de ongelukkige zijn vrouwe om den hals en uit zijn keel kropte het moeilijk:

— Martha... kind! Moeder... ons kind!

— Spreek Claes... waar is ze... Ach! Martha is dood! gilde de boerin op vreeselijken toon.

Willem schoot toe en met de hulpe van Berthe, de oude dienstmaagd, leidde hij het echtpaar in huis.

Knechten en meiden verzamelden zich in den boomgaard. De vogeltjes zongen hun laatste liedje, eer ze 't kopje in de veeren doken. De avondruste lag alom over akkers en weiden, over water en land. Nog teekenden zich ginder de duinen af, eer ze zich zouden hullen in 't kleed van den nacht.

Maar hier over Zannekins hoeve, was de nacht reeds gedaald.

Het houten schoteltje, dat nevens vaders kom gereed stond, moest nooit meer gevuld worden en geen rozige lipjes

zouden nog het tinnen kroesje drukken. Het wissen stoeltje bleef ledig voor altijd en evenzoo het beddeke in den hoek der groote slaapkamer.

Maar niemand kon het zich voorstellen. Men verwachtte de spelende kleine om den hoek van den stal of den houtstapel... of stoeiend met haar lammeke, dat ginder verwonderd zijn snuitje opstak, beidend naar 't goede meesteresje... 't meesteresje, dat nu van bloed gereinigd, maar nog met de vreeselijke hoofdwonde levenloos neerlag onder Heins strooien dak. En de knechten toonden elkander Martha's schopje, dat daar in de aarde stak, en andere voorwerpen, waar ze zich heden nog mede vermaakt had.

En dat alles was nu voorbij... voor altijd voorbij.

Niemand luisterde naar Hilde, die beweerde een dwaallicht gezien en een valsch uilengekras vernomen te hebben, maar allen dachten aan dezen geweldigen ommekeer in 't vroolijk huishouden van Claes Zannekin.

Een kwartier later ging de boer weer heen, zijn vrouw aan de hoede van Berthe overlatende.

— Ik ga ons kindeke halen, had hij haar toegefluisterd. Zult ge nu moedig wezen?

Maar die eisch was onredelijk, want zelf zwijmelde hij aan Willems arm. En de knechten volgden, ze wilden hun meester vertroosten en helpen, al was het dan maar alleen door hun tegenwoordigheid.

Sinco, de knoeknape, bleef op de hoeve, hij lag achter de schuur op den grond, weenend wentelde hij zich over 't gras, om uiting te geven aan zijn verdriet.

Sinco was een wees en toen hij aan Martha van zijn moeder gesproken had, was de kleine in tranen los gebroken. Meer dan de grooten scheen het meisje met den ouderloozen jongen meêgevoeld te hebben. Sinco dacht er aan... en die Martha was nu dood. Omvergereden.

— Die booze ridder, die moordenaar! siste de knoeknape, ik zal met een mes in zijn lijf steken... die wreedaard, die beul!

En wanhopiger nog sloeg hij met de armen, en schopte hij met de voeten, knarste hij de tanden op elkaar.

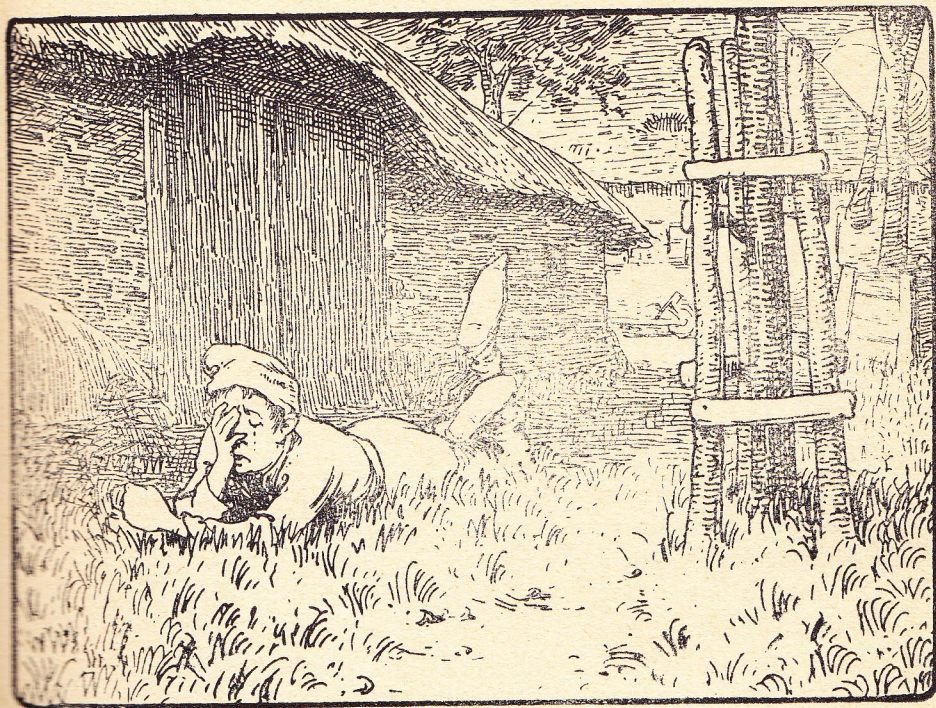
En toen eenige mannen met strak gelaat de baar, waarop het lijkje lag, over den boomgaard droegen, vluchtte Sinco diep in den hof tot achter bij 't zomerhuizeke waar Martha zoo dikwijls gespeeld had. Hij durfde het lijkje niet zien. Het was laat, wanneer de jongen eindelijk in de schuur kroop, en 't betraand gelaat in 't stroo verborg.

Sinco lag achter de schuur (blz. 30).

De nachtegaal orgelde zijn hoogste tonen. Overal heerschte vrede... overal in de natuur, maar niet in Zannekins woning, niet in Lampernisse's hoeven en hutten.

En ginder te Veurne waren edellieden aan een feestmaal vereenigd, voer de heer van Zegherscapelle uit tegen de vuile

Sinco lag achter de schuur (blz. 30).

kerelskinderen, die veel te talrijk den aardbodem bevolkten en ruiters den weg versperden en paarden zouden doen verongelukken. Bij de volle bekers klonken er spotliederen tegen de dorpers, die men weldra hoopte voor altijd te ketenen.

En toch was geen dertig jaar geleden die adel door 't volk verslagen geworden.

Was Groeninghe dan nutteloos geweest?

Neen, want de zegepraal der kerelen verhoedde Vlaanderen aanhechting bij Frankrijk!

Maar 't volk was door zijn graaf verloochend geworden... en de overwonnenen gedroegen zich als zegepralenden.

En de adel vergat de geweldige les... en lokte een nieuwe worsteling uit...

En als vroeger zou de worsteling vreeselijk zijn, want de kerelen verkozen den dood boven de verdrukking.

NIKOLAAS ZANNEKE

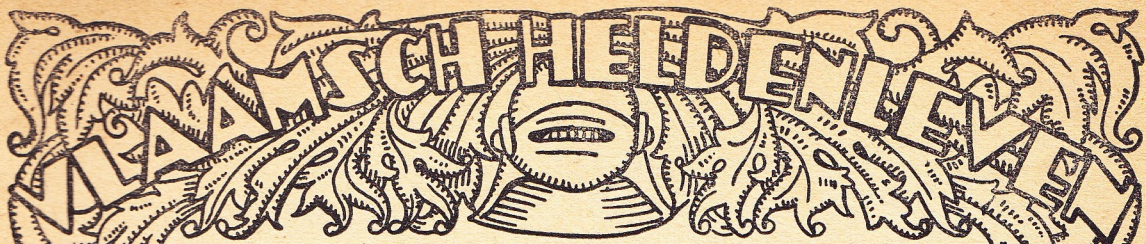

A. HANS

L. OPDEBEEK

UITGEVER

ANTWERPEN

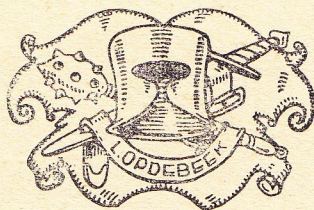
A. HANS

NIKOLAAS ZANNEKIN

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS.

KLEUROMSLAG VAN JAN WATERSHOOT.

DERDE UITGAVE

1941

*L. Lopdebeck
uitgever
Antwerpen*

INHOUD.

	Blz.
I. Het feestmaal der ridders	5
II. Het ongeluk	16
III. Op de hoeve	25
IV. De begrafenis	33
V. Op 't kerkhof	36
VI. De vlucht	41
VII. Naar Brugge	51
VIII. Te Brugge	59
IX. De volkswil	64
X. De terugkeer	69
XI. Beroering en schijnbare rust	78
XII. Voor het slot van Lampernisse	81
XIII. De list	87
XIV. De opstand breidt zich uit	100
XV. De brand van Kortrijk	104
XVI. Aan 't Fransche hof	109
XVII. Naar Cassel	111
XVIII. Te Cassel	114
XIX. De slag bij Cassel	116
XX. Te Lampernisse	123
XXI. Na den slag	126

A. HANS
CASSEL

(NIKOLAAS ZANNEKIN)

hij zich over 't gras, om uiting te geven aan zijn verdriet.

Sinco was een wees en toen hij aan Martha van zijn moeder gesproken had, was de kleine in tranen los gebroken. Meer dan de grooten scheen het meisje met den ouderloozen jongen meêgevoeld te hebben. Sinco dacht er aan . . . en die Martha was nu dood. Omvergereden!

Hij lag achter de schuur. (bladz. 35).

„Die booze ridder, die moordenaar!” siste de koeknape, „ik zal met een mes in zijn lijf steken . . . die wreedaard, die beul!”

En wanhopiger nog sloeg hij met de armen, en schopte hij met de voeten, knarste hij de tanden op elkander.

En toen eenige mannen met strak gelaat de